

## עבודה זרה יח-א

עניין: מה אני לחיי העולם הבא

### מהר"ל תפארת ישראל פ"ה

לחיי עולם הבא. והא דרבי חנינא בן תרדיון הכי איתא התם (עבודה זרה י"ז ע"א) כשחלת ר' יוסי בן קסמא אמר לו רבי חנינא בן תרדיון מה אני לעולם הבא אמר לו כלום מעשה בא לידך אמר לו מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים לעניים אמר לו אם כן מחלקך יתא חלקי ומגורלך יתא גורלי ע"כ. ונראה לא שבשביל מצוה זאת יזכה לעולם הבא רק שראה בקיום מצוה אחת כתקנה מאד שהיה מחמיר בה, וכמו שכתב הרמב"ם ו"ל בעצמו שמוזה המעשה ראה שקיים מצוה אחת כתקנה מזה היה יודע שהוא צדיק גמור בקיום כל המצוות והוא בן עולם הבא. ועוד אני אומר כי מה שאמר כלום מעשה בא לידך לא שהיה רצונו לומר ממעשה מצוה אחת יזכה לעולם הבא שאין הדבר כך, רק היה שואלו כלום מעשה בא לידך שמן המעשה יש להבחין סימן בן עולם הבא ואמר מעות פורים נתחלפו במעות צדקה וחלקתי אותו לעניים. והדבר רמו מופלג, כי מעות של פורים אינם עומדים רק לרבוזי אכילה ושתייה ואלו היה יום הזה יום שיש בו קדושה לא היה הסעודה ענין גשמי לגמרי שהיה זה לכבוד היום ולמעלת קדושתו, אבל אין ביום זה קדושה כלל ותאכילה השתייה הוא דבר גשמי מענין העולם הזה שהוא כולו גשמי, ונתחלף מעות אלו במעות עניים שמעות עניים הפך זה כי העני ידוע שאין לו עולם הזה כלל ואין גנהה מטובת עולם הזה, ונתחלפו לו מעות פורים שהוא הכל עולם הזה הפך זה במעות עניים שאין להם חלק בעולם הזה וחלק הכל לעניים, ודבר זה רמו שהוא יחליף העולם הזה בעולם הבא ולא יהיה לו חלק כלל בעולם הזה וכל חלקו שיהיה ראוי לו בעולם הזה שמור לו לעולם הבא, וכמו שהיה באמת לרבי חנינא בן תרדיון הצדיק הקדוש שהיה נשרף וספר תורה עמו ולא היה חלקו בעולם הזה רק הכל שמור לו לעולם הבא, ועל זה אמר אם כן מחלקך יתא חלקי כי סימן יש לו שחלקו שהיה ראוי לו בעולם הזה הוא שמור לו לעולם הבא. ומעתה

## מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט עמ' כג

בפי' שונה פרקו ק"פ שאינו נק' עובד אלקי אלא בק"א פעמים שהוא לנגד הטבע כו' וגם בהפלת התשוקה לתורה ותפלה במס"נ אם הסכם הטבעי מצורף בזה לא נתברר עדיין כל סיג ופסולת דנה"ב ששרשה בנוגה ולא נק' עובד אלקי להסיר ההסתר כו' כי אין זה רק מצד בחי' גילוי אלקות שבנפשו האלקי כ"א גם מצד הסכם נפשו הבהמית שהוא בחי' הישות והפירוד שמעורב ג"כ בזה ע"כ לא נק' עובד ולשם אלקי דוקא אלא השונה ק"א פעמים יותר מכפי טבעו הגשמי שזוה מתקן לשם אלקים דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. ובכ"ז יובן ג"כ עובדא הנ"ל בריב"ק ורחב"ת דהנה רחב"ת הגם שמסר נפשו על התורה ה' מפקפק ומסתפק מאד פן יבס"נ זאת האלקי תעורבות הסכם הטבעי דנה"ב שאינו נק' עובד אלקים עדיין כנ"ל וע"כ שאל מהו לעוה"ב שלא יזכה בו רק העובד אלקי דוקא שבידו בירורי' דנוגה כמא' מאז' דלא מהפך חשוכא כו' לית ל' חולקא בהודא עלמא משום דעוה"ב לאחר הבירור הוא דוקא כו' וכמ"ש במ"א, והשיבו כלום מעשה בא לידך בהיפוך הטבע לגמרי וא"ל ממעות של פורים כו' להיות שטבע השקידה וההתמדה בתשוקה על דברי חכ' שרשה באה ממרה השחורה שהיא גורמת עוצם בחי' הכיוון בעצמו והיא הגורמת מדת הקמצנות בממון כנראה בחוש בטבעי בנ"א אך מדת הפזרנות שהוא בחי' ההתפשטות היפך הכיוון שרשה ממרה הלבנה והוא היפך טבע השקידה וההתמדה לצמצם ולכווץ א"ע כו' וכאשר א"ל ממעשה פזור הצדקה הבין בטבעו הגשמי שהוא פזור שהוא מגדל גדול לטבע השקידה וההתמדה וא"ל א"כ מחלקך יתא חלקי כו' דהיינו מפני שראה שאין תעורבו' הסכם טבעי כלל במס"נ שלו על התורה ונק' עובד אלקים כנ"ל וראוי הוא לעוה"ב מצד הבירור דשם אלקים וע"כ אמר הלואי יתא חלקי מחלקך כו', ובכ"ז מתורצים כל הדקדוקים הנ"ל וגם מה

## עבודת עבודה

לדעת דאין לו חלק לעולם הבא או אפשר דכנה"ג דמכין לשם שמים אין דינו כמאד ענינו לדעת. ולזה השיב לו ק' דהנה חזין שמאד ענינו לדעת אין לו חלק לעולם הבא ונממון לא מנינו כה"ג שיהי' מאד כל ממונו עברה, ואין לומר דשאי' נפש שחמור מממון דלכתי אס נפש יש עברה גדולה כמאד לדעת ראי' להיות עכ"פ ממון עברה קטנה אס מוותר כל ממונו לאחר זה לא שמענו, רק באושא התקינו דהמנצח אל יבזו יותר מחומש אבל מדינא לא שמענו שיהי' זה עברה, אך שורש החילוק הוי כך דממון הוי עיקר צרכו לטובת האדם ולכן בשלו רשאי לומר אס ראה למעט בהנאתו, אבל נפש האדם נצרכ' לשמש אותו ית' כמ"ס כן עזאי בקידושין [פבא] אני נבדלתי לשמש את קוני ולכן אין רשאי לומר בעצדות המקום אס ממים נפשו מחבטל מעצדות השם ומעצדות השם אינו רשאי לומר.

וא"כ א"ש דהנה דרכיו ית' לדון את האדם כפי הנהגתו בינו לבין עצמו וכמ"ס [כתובות ע"ג, צרי"ל] שאמר הקב"ה אס אחשיל אשבעתא למשיל נמי אהא יע"ש, כן ה"נ הוי כן אס האדם הוי דרכו לומר נממונו ולהחמיר על נפשו לעשות רצונו ית' מותר נמי להחמיר על עצמו במה ששייך לו ית' ומותר להחמיר על עצמו למסור את נפשו, אבל אס נממונו לא ה"י דרכו לומר בשביל קיום התורה שוב אין רשאי לומר כעת במה שטוע על ית' ואינו רשאי למסור נפשו על הדבר, ולכן אמר לו כלום מעשה בא לידך ונדע אין הנהגת צדק לבין עצמך, ולכן אמר לו מעות פורים וכו' ופרש"י וזמין נממונו הייט, א"כ מוכח דגם נממונו השייך לו ה"י מחמיר על נפשו למען קיום התורה, א"ל א"כ מחלקך ית' חלקי דלפ"ו אמה רשאי למסור נפשו לקידוש השם, ולכן כזה מחלקך ית' חלקי ומגורלך ית' גורלי דבזה מקבל עוד שכן על מה שאתה מוסר נפשו, וזה כוונה אמיתית בעו"ה במאמר הזה.

גמרא אמר לו רבי מה אני לעולם הבא א"ל כלום מעשה בא לידך. הנה מה ששייך שאלה זו עתה דוקא ולא קודם, וגם מה זו שאלה מה אני לעולם הבא חדא דכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא האם שכן עולם הבא צד ר' יוסי חלו הלא זה צד ה', ודוקא לומר ששאלו אס יודע כן צדוה"ק דא"כ מה זו תשובה ששאלו כלום מעשה בא לידך, ואס לא דרך דוה"ק שאלו מה זו שאלה והרי האדם יראה לעיניו וה' יראה ללבוז ומניין אפשר לו לידע אס יש לו חלק לעולם הבא, גם מה זו שאל כלום מעשה בא לידך למה עזב כל המורה והמצות שעסק וביקש ממנו איזה מעשה חדש.

אך נראה הכונה בעו"ה על נכון, ויובן בזה מה דמרגל צפונא דאינשי דמאד ענינו לדעת אין לו חלק לעולם הבא ולא נודע מקומו איזה, ונראה שמכאן יהיה מקור הדבר, והוא דהנה הפוסקים נחלקו צדדי' יעצור ואל יעצור אס רשאי להיות מחמיר על עצמו ולמסור להריגה או לא, ונראה שמכאן יהי' מוכרח בהסבורים דאסור להחמיר על עצמו וליהרג, ולכן זה היתה שאלתו דהנה הגזירה היתה שמי שיעשה כן ייהרג ור"ח לא חשש על כן ומסר נפשו על הדבר, ורבי יוסי כן קסמא כעס עליו כיון שמדינא הוי זה בכלל יעצור ואל ייהרג לא הוי ליה לנסך נפשו להריגה ולכן אמר תמה אני אס לא ישרפו אותך ואת הספר תורה באש, ולכן שאל לו ר"ח הדין כיון שהוא מחמיר על עצמו ומסר נפשו להריגה מה אני לעולם הבא, אולי אפשר דינו כמאד ענינו